

Taula: Patrimoni industrial, turisme i desenvolupament territorial

Alcoi: la conservació del patrimoni industrial a través de la gestió turística.

Laura Soriano Llodrà
Museu Nacional de la Ciència i la Tècnica de Catalunya.

Resum

L'any 2003 amb l'elaboració del Pla de Dinamització Turística per part de la Regidoria de Turisme, Alcoi inicia la seva transformació en municipi turístic amb el posicionament com a model de ciutat patrimonial. Entre els recursos a dinamitzar es troba el patrimoni industrial.

Pel que fa a l'activitat industrial, es troben els seus inicis a les conques dels rius Molinar i Barxell. Des del segle XVIII es té constància de l'existència de molins i batans que amb el temps van anar transformant la seva activitat productiva (paper i tèxtil) fins a l'arribada del vapor i el conseqüent trasllat de les noves indústries a l'interior del municipi.

En concret, al conjunt de fàbriques situades al Molinar, es desenvolupa el període de màxima productivitat al voltant de la segona meitat del Segle XVIII. Aquest període productiu té la seva fi amb motiu de la crisi tèxtil als anys setanta.

Un dels altres conjunts d'edificis industrials es localitza a la zona de l'eixample. L'illa de Rodes va ser un centre metal·lúrgic des de l'any 1904 fins a als anys setanta.

Sent aquests dos exemples principals de recuperació de patrimoni industrial, el municipi compta amb un extens inventari de fàbriques, habitatges obrers, arquitectura civil i modernista que també han sigut objecte de recuperació per l'ús de la ciutadania i dinamització turística.

Amb la fi del període productiu d'aquestes indústries, es va iniciar un període de reflexió sobre els nous usos que haurien d'adquirir aquests espais. En l'any 1988 es celebra a la ciutat el "Primer Congrés del País Valencià sobre Arqueologia Industrial". On es parla principalment, del cas del Molinar, es fan propostes sobre nous usos i la col·laboració entre diferents entitats per evitar el deteriorament i desaparició d'aquests edificis.

En l'actualitat, el Pla Estratègic de Turisme 2022-2027 té com a objectiu (entre d'altres) la transformació dels recursos culturals en atractius turístics. Per una banda, al paratge del Molinar, es proposa la creació d'un complex museístic sobre la industrialització. Per l'altra, el cas de l'Illa de Rodes on actualment s'està executant un projecte de rehabilitació i posada en valor del futur centre cultural i parc tecnològic. Encara que serà un equipament destinat a diferents usos fora de l'àmbit turístic s'instal·larà un Districte Digital (Alcoi Smart City vs. Destinació Turística Intel·ligent) i un CDT (Centre de Turisme d'interior) que col·laboren a la consolidació d'aquests edificis i estan relacionats amb l'àmbit turístic. Finalment, al Pla Estratègic es pren consciència que per l'optimització de la gestió i dinamització de patrimoni industrial cal tenir en compte el teixit empresarial. També entitats com l'Associació Alcoi Industrial o el Centre d'Estudis Històrics (centre adherit a l'Institut Ramon Muntaner), que contribueixen a la difusió de la informació sobre la història de la indústria. Tot això seguint els objectius marcats al Congrés de 1988, que continuen vigents el dia d'avui.

Paraules clau:

Patrimoni industrial, nous usos, turisme industrial.

Abstract

Alcoy: the conservation of industrial heritage through tourism management

In 2003 with the elaboration of the Tourism Dynamicization Plan by the Tourism Regidoria, Alcoy began its transformation into a tourist municipality with the positioning as a model city heritage. Among the resources to be made available, there is the industrial heritage.

As far as industrial activity is concerned, we can begin in the basins of the rivers Molinar and Barxell. From the 18th century it has been recorded that there were mills and batans that eventually transformed their productive activity (paper and textiles) until the arrival of the steamer and the consequent relocation of new industries to the interior of the municipality.

In particular, in Molinar, around the second half of the 18th century the period of maximum productivity developed. This period of production is coming to an end as a result of the textile crisis in the 1970s.

One of the other sets of industrial buildings is located in the area of the axis width. The island of Rodes was a metallurgical centre from 1904 to the 1970s.

Being these two main examples of industrial heritage recovery, the municipality has an extensive inventory of factories, working-class housing, civil architecture and modernist architecture that have also been subject to recovery by the use of citizenship and tourist Dynamics.

With the end of the production period of these industries, a period of reflection is beginning on the new uses that these areas should acquire. In 1988, the city was celebrated as the First Congress of the Valencian Country on Industrial Archaeology. Where there is mainly talk of the Molinar case, proposals are made on new uses and collaboration between different entities to prevent the deterioration and disappearance of these buildings.

Today, the Strategic Tourism Plan 2022-2027 aims (among others) to transform cultural resources into tourist attractions. On the one hand, in the area of Molinar, it is proposed to create a museum complex on industrialisation. On the other hand, there is the case of the Island of Rodes where a project is currently being implemented to rehabilitate and value the future cultural centre and technology park. Although it will be a facility intended for different uses outside the tourism area, a Digital District (Alcoi Smart City vs. Intelligent Touristic Destination) and a CDT (Inland Tourism Centre) will be installed that contribute to the consolidation of these buildings and are related to this area. Finally, the Strategic Plan is aware that the business fabric must be taken into account in order to optimise the management and development of industrial heritage. Also, entities such as the Association Alcoi Industrial or the Centre d'Estudis Històrics (center attached to Institut Ramon Muntaner), which contribute to the dissemination of information about the history of the industry. All of this in pursuit of the objectives set out in the 1988 Congress, which still apply today.

Keywords:

Industrial heritage, new uses, industrial tourism.